

Ese de două ori în septemana:

Joi-a și Dumineca.

Pretiu de prenumeratiune:

pre anu întregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a și strainetate:

pre anu întregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria și economica.

Correspondentiile și banii de prenumeratiune se se adresează de a dreptulu: Redactiunii „Lumina” în Aradu, cancelarija episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienn cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sirc garmond) tacs'a o 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., inticlegendu-se într' aceste sume și timbrulu. — Pretiu publicatiunilor se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

Nr. 1972. Pres.

MIRONU,

prin îndurarea lui Dumnedieu episcopu diecesanu alu bisericii gr.-orient. romane în partile Aradului, Oradii-mari, Ienopolei și ale Halmagiului, precum și în celea adnecate din Banatulu Temisiului.

Iubitului cleru și poporu; tuturoru corporatiuniloru, foruriloru și oficieloru bisericesci din partile ce apartiennu la consistoriulu Nostru eparchialu din Aradu: daru și mila dela Dumnedieu Tatalu și Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Indemnati de afacerile multe, cari pe dí ce merge se sporescu la consistoriulu Nostru eparchialu din Aradu, — cu privire la §. 118. din statutulu organicu, denuimim pre protosincelulu Nostru, asesorulu consistorialu Andreiu Pappu, de vicariu episcopescu la consistoriulu Nostru eparchialu din Aradu, fara a prejudicá cu acést'a mesuriloru, cari în urm'a conclusului sinodului Nostru eparchialu din 12/24 Aprile a. c. Nr. 121. potu fi de a se luá pentru unu postu sistemisatu de vicariu episcopescu la acestu consistoriu.

Datu în Aradu, la 1 Noembre, 1874.

Mironu Romanul, m. p.

Episcopu.

PARTE NEOFICIALE.

Istoria.

Stimate domnule redactoru!

„Telegrafulu romanu” din Sibiu în Nr. 83 84 și 85 și „Orientulu latinu” din Brasieu în Nr. 59 a. c. descriu trist'a mórte a Metropolitulu Transilvaniei Sav'a Brancovicu.

Fóia „Sperantia” din Aradu a publicatu biografi'a lui la a. 1869 dupa istoriculu serbescu Raiciu, care a sco-s'o din istori'a, cea înca manuscrisa a lui Georgiu Brancovicu, fratele Metropolitulu.

Precum în „Orientu” asia și în „Telegrafu” se descrie mórtea lui Sav'a altcum, nu dupa cum o enarédia fratele seu Georgiu.

Elu dice: „în atâta turburare, s'a ingrigitu și Mihaiu Apafi pre principele Serbanu alu aduce în societatea sa și alu desbata de societatea numitiloru boieri: dreptacea a și eliberatu pre Metropolitulu Sav'a din prinsóre. Dupa eliberarea sa, Metropolitulu Sav'a și betranu de ani, și patimindu de podagra, nu dupa multe dile multu patitulu

seu sufletu l'a recomandat în man'a lui Ddiu și s'a mutat la strabunii sei în a. 1680.”

Ce cauza a potutu avé Georgiu se retaca crudimile suferite de fratele seu Sav'a dela crudii lui tirani nu potu ghici.

Elu scrie, că predecesorii lui Sav'a au suferitu mai amarnice torturi dela persecutori bisericii ortodocse; căci Raiciu în §-lu din urma alu biografiei lui Sav'a asia dice: „Acésta gona calvinésca a fostu cea mai de pe urma asupra bisericii, și din intemplantare s'a deserisu aci pe scurtu; dar dela începutulu secululu acestui'a pana la Metropolitulu Sav'a, Metropolitii carii au fostu mai nainte, înca mai amarnice au suferitu dela calvinii aceia.”

Georgiu acest'a înca a avutu trista sórte. Si elu a suferitu în prinsóre parte la Viena, parte la Egru în Bohemi'a 21 ani.

Pentru multele mari merite facute gubernulu din Viena a fostu ridicatu, în 1680 la dignitate de Baronu, ér la a. 1688 la dignitate de Conte. Cum a ajunsu la dignitatea de Despotu alu Serbiloru se va vedé din biografi'a lui carea o și tramitu ca se o publici în „Lumina” déca o vei aflá potrivita. *)

Eu socotescu a fi de interesu pentru romani a cunoșce pre barbatii cari au lucratu în folosulu crestiniloru subjugati de turcu.

În contielegere cu principele Serbanu Cantacuzino, Georgiu Brancovicu 1679—1688 visá eliberarea crestiniloru subjugati și fundarea unoru regate sub ocrotirea imperiulu germanu. S'a insielatu! —

Biografi'a lui Georgiu Brancovicu, Contele și Despotulu, și despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitulu Sav'a Brancovicu, și Istoricultu Serbiloru.)

În Istori'a lui Raiciu Cartea XI. capu 7 se afla viet'i'a barbatulu acestui'a descrisa în urmatoriulu chipu:

§. 1. Repausandu Sav'a Brancovicu, Metropolitulu, fratele seu Georgiu Brancovicu, celu mai micu, precum scrie despre sine, în casa parintelui seu, a ramasu petrecundu în strainatate la principele Sierbanu. A fostu în adeveru acestu Georgiu mare privescitu alu jocului fortunei, căci mestecandu cele norocóse, cu cele nenorocóse, și cele nenorocóse cu cele norocóse, a petrecutu viet'i'a sa. În pruncia a suferitu de clim'a tierii acei'a și de grele morburi, câtu rudeniile lui mai că desperasera. despre viet'i'a lui; în junio a rabdatu frica și primejdie pentru multele rescóle, care au fostu în Transilvani'a, ér în betranetie a primitu câtusi și temnitia, esiliu și mórte. Între aceste însa a capetatu multa onóre dela diferite curti mai vertosu dela cass'a Cesaro-austriaca, și multe și însemnate fapte a facutu în viet'i'a sa. Insusi elu a descriu cu deamenuntulu întréga viet'i'a sa și fostele intemplantari în cartea a 5. a Istoriei sale, din carea a lui istorisire, pentru cunosciinti'a istorica, precum și despre ceialalti principii ai familiei lui am cugetatu aci a pune înainte órecare scurta desemnare.

§. 2. Georgiu acest'a dupa numorulu aniloru vietii si ai mortii sale, s'a nascutu și a vediatu lumen acést'a multu patimasie

*) Din punctu de vedere alu istoriei bisericesci câtu și alu istoriei nationale, publicarea ei este de mare interesu. Red.

la anul 1645 in Ienopolea *) din parinte Ioanu Brancoviciu si mama, carea dupa aceea in calugaria, s'a numitu Mari'a. Prunci'a precum deja s'a amintitu mai sus a petrecut'o patimindu de morbu, dar inmultiendu-i-se anii, a scapatu si de morbulu acel'a si a fostu june alesu. Si dupa ce a primitu fratele seu Simeonu scaunulu Metropoliei transilvane sub numele Sav'a, parintesco s'a ingrigitu despre densulu, si invetiandu-lu cu invetiaturi nobile, a infrumsetiatu moravurile lui. Prin midilocirea fratelui seu dupa insasi descrierea lui, mai antaiu asia s'a aratau la lume: Candu stepanea preste Ardélu Mihaiu Apafi, era datina in tier'a Transilvaniei pe timpurile acele aspre, a se tramite pe totu anulu Imperatului turcescu la Constantinopole tributulu, cu care tramisu megeau si fiii juni ai boieriloru pentru vedere, esperintia si invetiatura, cerundu-si mainainte concediu dela principe, sub conducerea tramisiloru acelor'a. Pentru astfelu de esperintia politicesca s'a rugatu Metropolitulu Sav'a de principe, ca si junele seu frate Georgiu, dinpreuna cu ceilalti fii de boieri se fia tramisu cu soli'a aceea.

§. 3. Tocma pe timpul acel'a a ajunsu ostea Kiupreli turcesca, sub conducerea lui Ahmet Pasia la Belgradulu serbescu voindu a intrá in tier'a ungresca. Atunci Alipasia, Seraschirulu, care a fostu cuprinsu Oradea-mare si a fostu asediatu pre Mihaiu Apafi stepanitoriu in Transilvani'a, esindu din pamentulu Transilvaniei cu armat'a sa asceptá la Temisióra venirea Vezirulu — ajungendu acolo la Pasia si soli'a ardeléna. Sculandu-se éra si de aci Pasia, si luandu cu sine si pre tramisii Transilvaniei a mersu la Belgradu, unde intalninduse cu Vezirulu i-a facutu deplina insciintiare despre soli'a aceea. Si asia s'au consvatuitu despre densii ca tramisii Transilvaniei se ascepte la Belgradu deplinirea tributulu co mai remasese inapoi, — cáci numai 50000 taleri a fostu adusu — ér marele Veziru Ahmet Pasia si Seraschirulu Alipasia s'au dusu cu tota puterea turcesca la Esecu. Si dupa ce a ajunsu remasiti'a tributulu au mersu tramisii la Vezirulu in tabera, unde dupa demandatiunea marelui veziru s'a numeratu tributulu acela si tramisii au fostu impartiti in trei clase, dintre care un'a Gabriel Haller a remasu langa Vezirulu in tabera, cealalta Ioanu Daczo si Mihaiu Csepregi s'a reintorsu in ~~Ardeal~~ Apafi de clasei a treia in carea au fostu Petru Ianco si Georgiu Brancoviciu s'a uemandatu ~~in~~ ~~Ardeal~~ ~~la~~ ~~duce~~ in Andrianopole la Imperatulu, caror'a in societate li s'a datu dela marele Veziru, Capiji Pasia.

§. 4. Intr'aceste marele Veziru grabinduse a ajunsu la Buda, ér de aci s'a incercatu spre cuprinderea Ujvarului, la anul 1663. Si aducunduse tributulu a fostu predatu in curtea imperatesca, dupa aceea s'a destinatulu locu de locuintia lui Petru Ianco, in care insa pucinu a vietuitu, aflanduse inca acolo Georgiu Brancoviciu. Cáci trecundu timpul de véra si ajungundu lun'a Decembre, disulu Petru Ianco, destinatulu solu — resiedinte — insarcinandu-se intr'o dia cu vinu nou de Adrianopole, care este cu multu mai tare decâtu vinulu de Transilvani'a, s'a culcatu pre patu se se odihnéscá si a adormitu in somnulu de vecia. Si astfelu spurcatulu seu sufletu de Arianu l'a predatu in betie, intoma ca si invetiatoriulu seu nebunulu Arie, de a carui invetiatura se tienea Petru.

§. 5. Facenduse cunoscuta acésta neasceptata intemplanare in curtea imperatesca, s'au conscrisu lucrurile lui si s'au sigilate. Atunci indata a demandatu Vezirulu celu mai de capetenia, pre junele Georgiu Brancoviciu alu chieamá la sine, carui candu a cerutu permissiune a se reintorce cu ceilalti servitori acolo aflatori in tier'a Transilvaniei, i s'a poruncitu, ca nici unulu se nu mérga pana ce nu se va tramite acolo altu resiedinte. Pre langa acést'a s'a disu lui Georgiu Brancoviciu, ca se faca domnului seu insciintiare in scrisu, ca curendu se tramita altu solu la curtea imperatesca, ér elu pana atunci se implinéscá detorinti'a solului déca voiesce se incungiere pedéps'a. Junele Georgiu primindu dela celu de capetenia Veziru, Caimacamulu Cara-Mustafa Pasia — ce se intielege lociintele marelui Veziru, séu Vice-Veziru — epistola a tramis'o la stepanitoriuulu seu Apafi prin curirulu seu, si insusi a facutu insciintiare deplina despre tóte intemplanile curtii imperatesci din Andrianopole. Intielegendu Apafi tóte deamenuntulu si ceilalti domni consiliari ai Ardealului, cáci se adunaserá pe timpul acel'a pentru trebile tierii, in adunarea aceea dupa porunc'a tarcului, despre nou renduindulu resiedinte intr'o contielegere au determinatu, ca Georgiu Brancoviciu se implinéscá treab'a soliei aceia pana la timpulu indatinatu alu tramiterei altui solu cu tributulu transilvanu. Astfelu s'a rescrisu Vezirulu dupa contielegerea si convoirea tieriei.

§. 6. Intielegendu Vezirulu voi'a si hotarirea Transilvaniloru, dupa datin'a turcesca a curtii loru, a tramisu pre Ciausiu la

Georgiu si l'a chiamatu la sine. Si venindu Georgiu a fostu intrebatu de Veziru are vre-o insciintiare dela domnulu seu; éra elu i-a descoperitu tóte dupa adeveru, si vedindu Vezirulu, cumca cuvintele lui Brancoviciu consuna cu epistol'a cea lui tramisa l'a primitu cu multa onóre, precum e datina a primi pre soli; a demandatu se se astérna masa, asemene a poruncitu a aduce lui si ospetare turcesca: cafea si sierbetu, apoi l'a daruitu si cu cafetanu, cáci turcii privescu cafetanulu ca semnu de mare onóre si dignitate. Dupa aceea a demandatu Thiehai ca esindu se-lu proclamedie pre densulu de nou solu alu Transilvaniei. Cu asia pompa indepartandu-se Georgiu dela Veziru la cortelulu seu, a fostu petrecutu de multi servitori de curte ai Vezirulu.

§. 7. Trecundu dupa acést'a pucintelu timpu, a ajunsu dela Ierusalimu unde a fostu la inchinatiune, in imperatesca cetate Constantinopole fericitulu patriarchu sloveno-serbescu Massimu I. si aci a intielesu dela Panaiotu Nihusia, marele talmaciu in curtea aceea imperatesca multu maritu barbatu, despre scopulu Cesarelui Romei vechie, ca prin midilocirea residentulu seu Simeon Remingen, ér dupa mórtea aceleuia, Christoforu de Kindsberg, in modru secretu, se se propuna in numele preaputerniculu Imperatu Leopoldu I. tuturoru popóreloru in Christosu credietóre din tierile dela resaritu, sub jugulu turcescu gemetóre cumca, déca prin darulu lui Ddieu in timpu binevenitu se vor plecá spre partea imperatesca si vor apucá armele in contra vrajmasivlu lui Cristosu si voru invinge, pre tóte le va luá cu gratia sub scutulu si tutel'a sa, si nu numai cá le va face partasie de vechile sale libertati, ci de va cuprinde si tierile marginasie care au fostu sub stepanirea loru asia precum au fostu inainte de venirea turciloru, le va face mustenirea loru si va renová patri'a loru. Audiendu patriarchulu svaturile aceste le-a pusu in inim'a sa si intielegendu dela talmaciulu acela, cá in capital'a Andrianopole se afla resiedintele din Transilvani'a, care si-trage viti'a din famili'a lui Brancoviciu, mai antaiu a tramisu pre Archidiaconulu seu ca deplinu se se incunoscintieze despre resiedintele Brancoviciu, ca si insusi se mérga acolo.

§. 8. Capetandu patriarchulu relatiune dela Archidiaconu cá nunumai a sciricitu despre Brancoviciu, ci a si vorbitu deajunsu cu densulu, cu bucuria si cu cutediare a mersu la Adrianopole, cugetandu intru sine, cumca preainduratulu Ddieu voiesce a arata ceva preagratiune poporulu serbescu prin man'a Augustissimulu Cesare Romanu. Si intrandu in cetate, in diu'a de mane adunandu-se in secretu cu Dositeiu Metropolitulu Andrianopolei si cu alti binecredintiosi boieri betrani din Traci'a si Macedoni'a s'au svatuitu despre propusulu scopu alu soliloru imperatesci prin Panaiotu Nihusia, care era cunoscutu si insusi Metropolitiloru Moldo-Romaniei si Romaniei transalpine. Si asia svatu au facutu intre sine, timpulu acést'a prin providenti'a lui Ddieu bine venitu a nu-lu trece cu vederea si a nu refusá provocarea imperatesca. Cáci pentru acést'a ne amu adunatu din proni'a lui Ddieu, cu atátu mai virtosu in cátu se afla aici si Brancoviciu din viti'a Despotiloru si se cuvine ca si poporulu Slaveno-serbescu se aiba ca si celelalte popore ducele si capeteni'a sa ca mai lesne se se póta odata eliberá de jugulu turcescu. Insa a se apucá de asia lucru in acele timpuri grele nu a fostu forapericulu; dar pururea amintitulu preafericitulu Massimu aprindiendu-se de insufietire, a primitu pre sine tóta silinti'a si ingrigirea. In diu'a urmatóre a tramisu daruri dela Ierusalimu prin tramisii sei lui Brancoviciu, intrebandu-lu despre locu acomodatulu de intalnire si convorbire. Locu insa mai acomodatulu nu s'a potutu aflá pentru fric'a de turci, decâtu in biserica, atunci candu se incepe a se celebrá servitiulu Ddieescu.

§. 9. Si treab'a acést'a fora amenare s'a dusu in fine, celebranduse Ddieesca slujba in biserica catedrala a Metropoliei Adrianopolei. Spre acést'a si spre convorbirea aceea, multu a servitu ca turcii, resiedintelui imperatescu de Kindsberg i-au fostu designatu cortelulu in Metropoli'a aceea; dreptu aca usioru s'au potutu intielege si tóte cele ce aveau de ale lucrá bine dejudicandule, a le intari. Intr'aceste Brancoviciu fiindu in mare onóre si gratia la marele Veziru nu numai in curtea turcesca, ci si in alte parti prin midilocirea sa a facutu fapte fórte folositoare, dia care este de ajunsu a aduce un'a inainte. Candu cuprinsese marele Veziru din manele crestiniloru Uivarulu la a. 1663 a voitulu se atace cu tóta puterea sa cea armata celelalte cetati si locuri, atunci Georgiu Brancoviciu dinpreuna cu cei spre bine cu densulu contielesi, au desbatutu pre marele Veziru dela propusulu acel'a. Svatuindu-lu, ca se faca cu Cesaru Romanu legatura de pace. Si cu astfelu de silintia facandu barbarulu si vrajmasiulu dupa cuprinderea cetatii Uivaru pace pe dóuadieci de ani, s'a reintorsu dela apusu cu tóte puterile sale. Asia scrie elu despre sine insusi si fapt'a acést'a o privesce de mare meritu, cu carea se lauda si in suplic'a sa in punctulu alu 2 substernuta la anul

*) Borosineu, opidu in cottulu Aradului.

1691 Imperatului Leopoldu.

§. 10. Aceste fiindu asia intocmite si cu fapta incheiate in biseric'a Metropolei Adrianopolei, cantandu fericitul patriarhu Massimu cu altii, caror'a erau cunoscute aceste, dumnedieesc'a liturgie, pre Georgiu acest'a Brancovicu l'a promulgatu si l'a proclamatu in dignitatea de Despotu si cu strigare plina de bucuria a strigatu catra densulu: Bucurate celu ce esti incinsu cu sceptrulu serbesca!

Si l'a numitu pre elu Georgiu Brancovicu alu II. Dar elu multu a rugatu pre patriarchulu si pre ceialalti boieri, ca se caute pre altulu dm vechi'a rudenia a Despotiloru si se-lu invrednicésca de asia mare dignitate éra elu va fi aceluia in totu chipulu spre ajutoriu, in sa ei toti, mai vertosu patriarchulu au determinatu intr'o contielegere, a nu fi de trebuintia se se caute altulu afara de elu, pre care celu de susu cu degetulu l'a aratatu a fi aptu pentru lucrulu acest'a. Acést'a incredintiare a dignitatii de Despotu s'a intemplatu dupa datin'a vechia in diu'a santului Archistragiu Mihailu si a soborului celorlalte puteri fora de corpuri. Plininduse treab'a acést'a au remasu in tacere, pana ce induratu Ddieu va binevoi a-ii eliberá de jugulu turcescu. Intr'aceste fericitul patriarhu iertandu-se pre um cu Despotulu, asia si cu ceialalti boieri s'a dusu la ale sale, ér Despotulu dupa ducerea patriarchului a mai remasu trei ani in sol'i'a acea. Cáci pentru multele rescóle domestice si silnici'a turcesca, nu au potutu Ardelenii schimbá pre resiedinte.

(Va urmá.)

Literariu.

P. T. Domnule!

Dupace lips'a manualeloru de cuventari funebrale e fórté sentita si insumi am fostu provocatu din partea unor'a a face una asemenea manualu, in urma mi-am propusu a me incercá si pre acést'a cale a literaturii bisericesci, — dar' fienducá in urm'a incercariloru mele literarie de mai nainte sum deobligatu veneratului publicu cu retiparirea tomului I. alu cuventariloru bisericesci — (acomodate pentru ori ce tempu) — m'am resolutu a impreună tomulu cuventariloru funebrale cu editiunea II. a tomului I. — tiparindu aceste dóue opurele succesive unulu dupa altulu.

Contandu asia dara pre buavointi'a veneratului cleru romanu, — deschidu prenumeratiune la opurele aci succesive indegetate:

1. *Cuventari bisericesci (acomodate pentru ori ce tempu) tomulu I. editiunea II. corectata si amplificata.*

2. *Cuventari funebrale séu la morti prelucrate dupa temele cele mai alese si mai aplicabili cu respectu la diferite etati si cái ale vietii omenesci.*

Ambe opusiorele acestea se voru estinde câte la unu tomu separatu de 10—12 cóle tiparite in optavu mare si papiru mai finu de cátu in opurele de pana acuma, si se voru pune sub tipariu in succesiune neintrerupta indatace concursulu prenumerantiloru va fi in stare de a suportá spesele tipariului.

Pretiuulu prenumeratiunei pentru tomulu de sub nrulu I. va fi ca si la editiunea I. numai 1 fl. v. a; éra pentru tomulu cuventariloru funebrale de sub nrulu 2. va fi 1 fl. 50 cr. v. a; cei, cari voru a prenumera pre ambe tomurile de-odata, voru poté capetá ambele cu 2 fl. 20 cr. v. a.

Acei domni preoti, cari au prenumeratu pana acuma la editiunea II. a tomului I, — considerandu-se de prenumeranti numai la tomulu acést'a, voru avé bunatate a inscien-tiá déca voiescu se aiba si tomulu cuventariloru funebrale, si in casulu acést'a voru poté primi ambe tomurile cu pretiu-lu de 2 fl. 20 cr. v. a.

Trametearea pretiului de prenumeratiune se lasa in bu- navointi'a domniloru prenumeranti, standu-le in voi'a libera ori a-lu tramite inainte — de-odata cu col'a de prenumeratiune, ori numai la primirea cartiloru prenumerate.

Coléctantiloru dela 10 esemplarie prenumerate ori din care tomu voiu gratificá ca si pana acum'a cu unu rabatu.

Te rogu dreptu aceea P. T. Domnule ca pre unu barbatu zelosu si partenitoriu alu literaturii bisericesci a curentá col'a acést'a de prenumeratiune in cerculu de influentia a P. T. Domniei Tale, si dupa templat'a curentare si inscrierea corecta a prenumerantiloru se aibi bunatate a-o retramite la subscrisulu in Gherl'a (Szamosujvár in Transilvani'a) séu de a dreptulu, séu pre calea prea Ven. Ordinariatu diecesanu celu multu pana la capetulu lui Ianuariu 1875.

Ambe tomurile voru esi de sub presa celu multu pana la capetulu lui Aprile 1875.

Cu asta oca siune am onóre a incunoscintiá cá din tomulu II alu cuventariloru bisericesci tiparite in anulu curente mai stau la dispu setiune cam la 200 de esemplarie si rogu totu de-odata cu tóta modesti'a pre domnii cari sunt in restantia nu numai cu pretiuulu tomului II ci inca si alu celui I se binevoiésca barem cu finea anului curentu a-mi tramete sum'a restante si inca cu atátu mai vertosu, cá spesele de presa ale tom. II nu suntú solvite, éra pentru tomulu I edit. I am de a face ratiociniu in foile publice — fiindu destinatu diumetate din venitulú curatu pentru fundulu academiei de drepturi.

Contandu si astadata la sprigion'a ven. publicu romanu cu sperare de a satisfice mai cu indestulire la dorintiele ce-titoriloru mei — cu destinsa reverentia me subscriu in Gherl'a 1 Noemvre 1874.

Ioane P. Papiu,
spiritualu la institutulú corectoriu
reg. trans. si asesoru consis.

Invitare de prenumeratiune la

„Anghir'a crestina,“

(séu 20—30 cuventari funebrale la (inmormentari.)

Multu Onoratu cleru alu bisericeii dreptu maritóre greco — orientale! si Iubiti frati in Cristosu!

„Cu cuventulu Domnului ceriurile s'au intaritu si cu duchulu gurei lui tóta puterea loru!“ ps. 32. v. 6.

Santulu [Grigoriu Teologulu dice cá, „cuventulu lui Ddieu este panaa angeriloru, si se nutrescu cu dens'a tóte sufletele, cele ce flamendiescu de Dumnedieu!“ Cuventulu lui Ddieu, depusu in sant'a scriptura, de carea se tiene si traditiunea santa, cuprinde in sine invetiaturi, indreptari si povetie pentru tóte referintiele si impregiurarile vietiei omenesci, si preotulu are se latiésca acestu santu si mantuiitoriu cuventu alui Ddieu nu numai prin cuventari bisericesci depre amvonu tiente in dilele de dumineci si serbatori, ci in totu loculu si la tóta oca siunea binevenita.

Oca siuni fórté acomodate se oferescu intre altele la inmora mentarea crestiniiloru in Domnulu adormiti. Precum sementi'semenata in pamentulu celu móle dupa o ploia manósa mai curendu prinde radacini si aduce fruptele dorite, asia si o cuventare funebrale binenimerita va influentiá fórté multu in inimile ascultatoriloru inmoiate de jale si intristare, spre a produce in ele de o parte mangatere si intarire crestinesca, éra de alta parte religiositate si moralitate spre castigarea fericirii eterne, ceea ce este fruptulu celu adeveratu alu cuventului lui Ddieu.

Este pré bine cunoscutu, cá preotului la casuri de inmormentari, pre langa alte impedimente, i lipsesce adeseori timpulu fisicu spre a se poté pregati dupa dorintia pentru cuventarea funebrale, si cá precum ori candu, asia cu deosebire in astfeliu de casuri urgente i vor fi benevenite cuventarile funebrale, care le ar avea la dispositia, spre a le poté folosi celu putienu ca materialu.

Eu m'am nesuitu a serie mai multe cuventari funebrale, care sub numirea de „Anghir'a crestina“ intru unu tomu voru esi de sub tipariu in lun'a lui Fauru a anului urmatoriu. 1875; tomulu acést'a va cuprinde 20—30 cuventari funebrale pentru felii-rite casuri cu privire la etate séu si a starea sociale, intocmite in sensulu si pre bas'a religiunei si a credintiei nóstre stramosiesci greco-orientale. Pretiuulu va fi 1 fl. 50 cr. v. a. care se poté tramite si numai dupa ce va primi prenumerantele acestu opsioru.

Atátu numerulu cuventariloru preste 20 in susu precum si esirea loru de sub tipariu la terminulu indicatu va depinde multu si dela numerulu prenumerantiloru.

P. T. DD. prenumeranti binevoiésca a se insinúa celu multu pana la anulu nou 1875 la subscrisulu, ca se me potú orientá. La 15 esemplarie odata prenumerate se da 1 esemplariu gratuitu.

Cu deosebire apelediu la simtiulu culturale alu P. O. D. Protopresviteri cu aceea cuvenita rogare, ca primindu cólele de prenumeratiune se binevoiésca a le recomandá si impartasi onor. preotime tractuale spre caldurós'a insinuare. De aci va depinde ulterior'a tiparire si edare si a alto'u opsiore, a caroru materialu in parte lu-amu deja pregatitu.

Gherl'a in diu'a sant. martiru Dimitrie 1874.

Titu Vespasianu Ghecaja,
preotu greco-orientale la institutulú regescu.
de corectiune in (Szamosujvár) Gherl'a.

Diverse.

Constituirea societății de lectură a tinerimei române clericale gr. or. din Aradu.

În urmarea convocării făcute din partea reverendisimului domn profesor diriginte dela institutul nostru clericalu Andrei Pappu, tinerimea cu scopu de a continuá lucrarea sa pe tinerulu unei societăți de lectură, s'a adunatu la tempulu precisu adeca dominica 1 noemvre nou 1874 în localitatea institutului.

Rdissimulu domn conchiematoriu impedecatu prin afacerile sale oficiale ne aviséza cu purere de reu, cumca în persona nu pôte conduce acestu actu de reconstituire dara, asigurézat tinerimea despre bunavointi'a, interesarea și spiriginulu seu cu cari va sucurge la tôte afacerile ce privescu prosperarea societății, ceea ce adunarea între urari de „se traiésca“ ié la placuta cunoscintia. Apoi dupa o consultare fratiésca esmite din sinulu seu o comisiune la Reverendisimulu domn profesore interimalu Vincentiu Schelegianu spre a-lu invitá se conduca siedinti'a constituanta a societății.

Presentanduse dlu profesore V. Schelegianu între urari de „se traiésca“ ocupa scaunulu presidialu și prin o cuventare ocazionali bine nimerita și însufletitóre, deohiara siedinti'a constituitóre de deschisa, — alegendu-se pentru acést'a siedinti'a de notariu Alesandru Petroviciu clericu de anulu III. —

Dupa verificarea membriloru de toti la numeru 38. la convocarea presiedintelui societatea purcede la organizare alegendu și urmatorii oficiali: de v. presiedinte pre Demetriu Cornea cl. d. a III. de notariu alu corespondintieloru pre Alesandru Petroviciu cl. d. a III. de notariu alu siedintieloru pre Romulu Mangr'a cl. de a. II. de bibliotecariu pre Gavrilu Lazaru cl. d. a III. de cassariu pre Paulu Felnecanu cl. d. an. II. de controloru pre Demetriu Chiritia cl. d. an. I. S'a alesu mai de parte o comisiune censurátore de cinci membri si a nume: Teodoru Andru, cl. d. a III. Romulu Mangr'a cl. d. a II. Paulu Felnecanu cl. d. a. I. Teodoru Pacala cl. d. a I. și Georgiu Dimitrescu cl. d. a I. ér de secretariu în acést'a comisiune s'a alesu: Alesandru Petroviciu cl. d. a III.

Cu aceste finindu-se constituirea societății, remane de speratu că tinerimea clericale pricepandu-si misiunea sa, va nisui din respoteri ca se aduca la înflorire acést'a societate, ceea ce i impune imperiosu atâtu positiunea câtu și chemarea sa. . .

Aradu, în 18 Noemvre nou, 1874.

Alesandru Petroviciu, m. p.

notariulu coresp.

Dimitrie Cornea, m. p.

v. presiedintele societății.

Apelu! ✕

Natiunea romana nu pôte încungiurá frecarile, vatamarile verbale séu și scripturistice, déca nu va avé barbati resoluti, cari dupa impregiurari se atace și se infrane pre vatamatori; dara de si avemu câte unu barbatu resolutu, déca elu asupritu, nu va aflá sprijinire, ajutoriu din partea nationaliloru, trebe se înstreine, se cada în indiferentismu; éra altii venindu în stare de a se întrepune pentru interessulu comunu natiunaliu, pe langa nepasarea publicului, nu voru cutediá a pasi.

Unu asia teneru resolutu am avutu, si dóra inca avemu pe F. H. Longinu practicantu în advocatura la Aradu, care pentru apararea natiunei sale, la acus'a lui F. Koós, prin tribunalulu de pressa, fu condemnatu la arestu, o mulcta banala și refuirea speselor contrariului. Arestulu, déca sentinti'a pe calea recursului nu se va alterá, nu-lu potemu impedecá, dar sarcin'a banala nesupportevera, pe langa indiferentismulu nostru, lu-pôte cu totulu întrainá.

Déca natiunea ar avé ca italisti fii credintiosi, s'ar aflá între densii cari ar sucurge singuri, dara fiindu că între noi unii au materia, și altii spiritul, amendoue calitatile nu se afla împreunate, ci suntemu siliti a apelá la zelulu publicului ca se se pôta acoperi sarcin'a credintiosului fiiu alu natiunei F. H. Longinu, si inca câtu mai repede, pana nu vine sentinti'a aprobatoria.

Subscriisii luandu în seriosa consideratiune starea pentru noi momentósa, și urmarile unui indiferentismu, dupa o contielegere cu unii barbati cunoscuti, ni-am luat voia atâtu aici în locu a lasá o lista, câtu si în parti a tramite la unii cunoscuti sperandu dela densii acelasi sentimentu care merita și pretinde starea lucrului, ér rezultatulu pe calea publicitatii se va face cunoscutu.

În casulu candu lips'a ar încetá, ori dupa acoperirea lipsei

ar mai remanea din sum'a încursa: unu scopu nationalu se va determiná atunci și se va publicá pentru cunoscintia.

Aradu $\frac{6}{18}$ Noembre 1874.

Ioanu Arcosi, m. p.
advocatu.

Georgiu Dogariu, m. p.
proprietariu și ases cons.

In librari'a

Mauritiu Klein

din Aradu

se afla de vendiare urmátoriele **Calindarie:**

I. CALINDARIU

PENTRU TOTI

istoricu, amasantu și popularu

pe anulu dela Cristosu 1875. Edițiune noua fórté eleganta ilustrata cu o multime de gravure.

Cuprinde pre langa materiile necesarie unui calindariu urmátoriele scrieri literarie de interesu: *Mórtea lui Tudoru Vladimirescu*, episodul istoricu. *Monastirile din Romani'a*. Rom'a cu 6 ilustrațiuni. *Iaponi'a* cu 11 ilustrațiuni. *Maritisiulu Alesandrinei*, novela. *Domniti'a Rucsanda*, novela istorica originala. Afora de acestu materialu literariu la finea calendariului este anectatu și unu catalogu pentru tôte cartile ce se gasescu în libri'a *Socecu et comp.* din Bucuresci. Pretiulu unui esemplariu din acestu calindariu este 1 fl. 36 cr. v. a.

II. AMICULU POPORULUI,

Calindariu pe anulu 1875. Compusu de Visari-
onu Romanu. Pretiulu 60 cr. v. a.

CONCURSU.

2

În urmarea decisiunei v. Consistoriu Oradanu din 11. Martiu a. c. Nr. 82. B. pentru vacant'a parochia Didisieni Protperatulu Beiusiului se escrie concursu pana în 19 Nov. a. c.

Emolumintele: pamentu parochialu de 9 cubule; dela fili'a Cacaceni 4 cubule cucurudiu — biru; stótele usuete, și cuartiru se va esarendá prin comuna. Nrulu caselor e 180. —

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au a-si tramite recursurile sale pana la terminulu pusu la subscrisulu administrátoru protopopescu în Beiusiu.

Beiusiu 28. Oct. 1874.

Din incredintiarea Comit. par. Vasiliu Papp, ad. protop. în tractul Beinsialui

CONCURSU.

2

Pentru postulu invetiatorescu la II. clasa nou-infintiata dela scól'a poporale gr. or. din Ienopolea, cu carea suntu incopciate: 200 fl. salariu anualu, 10 sinice gráu, 10 sinice papusoiu, 30 cent. fenu, cuartiru liberu, 12 stengini de lemne, din cari se se incaldiésca și scól'a, și venitu din stol'a cantonale, — prin acést'a se escrie concursu pana la 21 Noemb. a. c. în carea dia se va esecutá și alegerea; éra recurrentii se poftescu, ca în terminulu acest'a se-si substérna recoursele sale prin presiedintele comitetului parochialu Emanuilu Misiciu, asesoru la tribunalulu din locu.

Ienopolea (Borosjenó) la 25 Oct. 1874.

Comitetele parochiali,

În contielegere cu mine **Constantinu Gurbanu** protopres. ca insp. cerc. de scóte.